

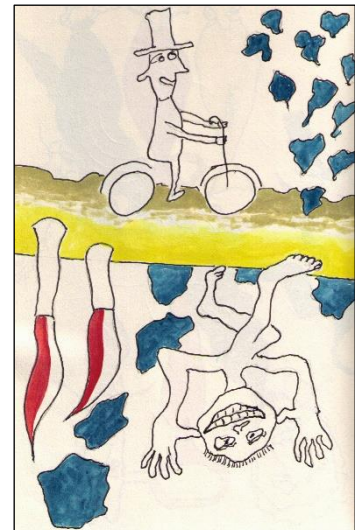
Oefenen

Mensen praten de hele dag, zo niet met anderen, dan toch in het eigen hoofd. Bij mij heeft het twintig jaar geduurd voordat ik ontdekte dat praten een kunst is. Toen kreeg ik een vriendin wier moeder hield van lange, diepgravende gesprekken. Om de dochter te beminnen moet je bij de moeder beginnen, luidt het spreekwoord. Mijn vriendin haakte altijd vrij snel af, maar met haar moeder zat ik uren aan tafel. Van haar leerde ik dat je niet maar van de hak op de tak moet springen, dat een gesprek een weefsel van draden is, waarvan elke draad de moeite waard is om uit te spinnen. Onder elk woord, elk beeld, elke gedachte gaat een wereld schuil.

Vervolgens duurde het nog eens vijftien jaar voor ik ontdekte dat Socrates, de aartsvader van de westerse filosofie, precies hetzelfde deed. Dat wist ik natuurlijk wel, ik had immers filosofie gestudeerd. Maar het was niet meer dan boekenwijsheid. Het was nooit praktijk geworden, ik had het nooit meegemaakt. Op mijn 35^e kwam ik terecht in een club mensen die de kunst van het socratische gesprek beoefenden. Pas toen vielen mij de schellen van de ogen. Toen ondervond ik aan den lijve hoezeer een gesprek voeren een kunst is, een grote en moeilijke kunst. Daar ben ik begonnen met oefenen.

Uit onderzoek blijkt dat toptalenten (schakers, muzikanten, sporters) niet slimmer of talentvoller zijn dan gemiddeld, alleen hebben ze veel meer training: tien jaar systematische oefening, tienduizend vlieguren. Ik had het geluk dat ik de kans kreeg om jarenlang in een grote bank gesprekken met leidinggevenden te voeren over hun visie en ideeën. Allerlei aanpakken, argumentatiemodellen, onderzoeksmethodes, conflictanalyses kwamen daar aan bod. Het was praktijkonderwijs in optima forma, alles kon ik er uitproberen. Ik voelde mij Socrates op de markt.

Er bestaat een instructief verhaal over Anton Geesink, de judoka. Die won goud bij de Olympische Spelen van 1964 in Tokio. De Japanners waren boos, judo was hún sport. Zij gingen opnames van Geesink bestuderen, en achterhaalden dat hij enkele voorkeurstechieken had, laten we zeggen de zevende beenworp. Toen trainden ze speciaal op die technieken. Maar het jaar daarop werd Geesink opnieuw wereldkampioen, met

dezelfde beenworp. In een interview kreeg Geesink de vraag wat zijn geheim was. Hij zei dit. Eerst ben je jarenlang aan het trainen, en heb je het gevoel dat je steeds te laat bent en voortdurend fouten maakt. Maar op de duur leer je je eigen voorkeuren kennen. En als je die weet te ontwikkelen draait op zeker moment alles om. 'Plotseling krijg je zeeën van ruimte. Het enige wat je hoeft te doen is wachten op het juiste moment. En pats, dan doe je wat je te doen hebt.' Dat is de kunst.